

POČASIE Videopredpoveď: Prílev teplého vzduchu vrcholí, ale oblaky sa už zbierajú	2
Online, ahojmama.pravda.sk, 23. 3. 2023, 0:00	
D na demenciu	3
Tlač, Zdravie, 24. 3. 2023	
POČASIE Videopredpoveď: Studený front priniesol chlad, po víkende udrie zima naplno	5
Online, ahojmama.pravda.sk, 24. 3. 2023, 0:00	
Budúcnosť elektromobility v kompozitných magnetoch	6
Online, slovensky-vecernik.sk, 24. 3. 2023, 11:45	
Záhradkárské vademecum	10
Online, kamdomesta.sk, 24. 3. 2023, 14:50	
KVÍZ Stalo sa v marci... Kde popravili Jánošíka, čo sa v starovekom Ríme udialo na Marcové Idy...?	11
Online, ahojmama.pravda.sk, 25. 3. 2023, 0:00	
Dni Frankofónie 2023	12
Online, kamdomesta.sk, 25. 3. 2023, 2:11	
Dni Frankofónie 2023	16
Online, kamdomesta.sk, 26. 3. 2023, 1:41	
Nemocnice taja, že nemajú ľudí (27. 3. 2023)	20
Podcasty, Dobré ráno Denný podcast denníka SME, 27. 3. 2023, 0:01	

POČASIE Videopredpoveď: Prílev teplého vzduchu vrcholí, ale oblaky sa už zbierajú [↗](#)

📅 23. 3. 2023, 0:00, Zdroj: ahojmama.pravda.sk [↗](#), Vydavateľ: OUR MEDIA SR a. s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 9 762 GRP: 0,22 OTS: 0,00 AVE: 584 Eur

Tip na výlet Brestov, tajomný hrádok ukrytý pod nánosmi stáročí

Sú miesta, ktoré majú bohatú históriu, no vie o nich len málo ľudí. Takým je aj hrádok Brestov, jeden z najstarších v okolí Košíc. Pod nánosmi stáročí bol ukrytý tak dobre, že jeho pozostatky boli objavené až v roku 1975. Dnes je národnou kultúrnou pamiatkou, ku ktorej vás v rámci dnešného tipu na výlet pozývame.

Študentka medicíny zozbierala rozprávky z celého sveta, získala ich od zahraničných spolužiakov

Študentka medicíny Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** zozbierala rozprávky z rôznych častí sveta a vydala ich knižne. Desať rozprávok Ľubomíre Marczellovej porozprávali jej spolužiaci zo zahraničia. Autorka knihu aj sama ilustrovala. V knižke možno nájsť rozprávky z Grécka, Sýrie, Vietnamu, Venezuely, ale tiež z Nigérie, Číny či Švédska. Čitatelia si tiež budú môcť prečítať ruskú, ukrajinskú a namíbijskú rozprávku.

Ako naučiť deti prehrávať

Áno, pri kartách či spoločenských hrách ich najčastejšie nechávame vyhrať, nech majú radosť, aj takto pri víťazstvách sa však deti môžu naučiť umeniu prijať porážku. Ako? Tak, že im my dospelí ukážeme na vlastnom príklade, ako sa prijíma prehra a čo to vlastne znamená.

KVÍZ Slovenky, ktoré urobili diery do sveta

Ich talent a vnútorná sila boli také veľké, že ich dnes na Slovensku pozná asi každý. Pripomeňte si pri príležitosti blížiaceho sa Medzinárodného dňa žien slávne Slovenky, ktoré robia našej krajine len česť a viaceré z nich sa presadili aj v zahraničí.

Autor: TV Pravda, včera 04:00

D na demenciu

24. 3. 2023, Zdroj: **Zdravie**, Strany: 28, 29, 30, Vydavateľ: **News and Media Holding a.s.**, Autor: **Dáša Balogová**, Sentiment: **Positívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 208 000 GRP; 4,62 OTS; 0,05 AVE; 22312 Eur

Rubrika: MOZOG

Pomohlo by Bruceovi Willisovi brať vitamín D, aby sa vyhol diagnóze demencie? Dá sa jej vôbec zabrániť? Podľa vedcov sa k tomu môžeme pomaly priblížiť.

Kto by to bol povedal. Ale choroba si nevyberá podľa svalov a slávy.

Pred rokom akčnému hrdinovi diagnostikovali afáziu, teda stratu reči. Jeho stav sa však postupne zhoršoval a lekári v jeho 67 rokoch nakoniec museli konštatovať konkrétnejší nález – frontotemporálna demencia (FTD), jeden z niekoľkých typov tohto ochorenia. „Problémy s komunikáciou sú, žiaľ, len jedným z príznakov ochorenia, ktorému Bruce čelí. Hoci je to bolestivé, je úľavou, že konečne máme jasnú diagnózu,“ napísali na Bruceov Instagram jeho súčasná manželka Emma Heming Willis a bývalá Demi Moore. „FTD je kruté ochorenie, o ktorom mnohí z nás nikdy nepočuli a môže postihnúť každého. U ľudí mladších ako 60 rokov je FTD najčastejšou formou demencie, a keďže stanovenie diagnózy môže trvať roky, FTD je pravdepodobne oveľa rozšírenejšia, než si myslíme,“ doplnili vo vyhlásení na stránke Asociácie pre frontotemporálnu degeneráciu.

Smrtonosná pasca

S demenciou žije vo svete viac ako 46 miliónov ľudí, a to je číslo len tých odhalených. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie patrí k desiatim hlavným smrteľným ochoreniam a z tejto pasce sa pravdepodobne nepodarí vybojovať ani Bruceovi Willisovi. Zvyčajne sa začína zábudlivosťou a končí sa úplnou odkázanosťou na druhých. V súčasnosti nie je známy žiadny spôsob, ako ju vyliečiť alebo zastaviť. Demencia býva dôsledkom poškodenia mozgu, hlavne mozgovej kôry a neskôr aj ďalších mozgových štruktúr, neurodegeneratívneho ochorenia mozgu, ale aj následkom škodlivých procesov ako napríklad otrava orga nizmu, úraz hlavy či dôsledok poškodenia cievneho zásobenia mozgu. Nenápadné prvé príznaky, ktoré si bežne spojíme s vyšším vekom či únavou, ju robia veľmi zradným ochorením, zvykne sa odhaliť neskoro.

Maskuje sa

Typické problémy s pamäťou sú len jedným z mnohých signálov. Podľa MUDr. Petra Nováka, PhD. z Neuroimunologického ústavu Slovenskej akadémie vied sa niektoré typy demencie môžu prejavíť zmenou osobnosti, poškodením úsudku a schopnosti riešiť problémy, poklesom schopnosti sústrediť sa, narušením reči, ale aj zmenami mimo kognitívnej oblasti. „Napríklad narušenie spánku, porucha zraku, motorické poruchy, ako triaška, stuhnutosť, pomalé pohyby či halucinácie. U ľudí, od ktorých sa v práci vyžaduje duševná činnosť, sa problémy často prejavujú výrazným poklesom výkonu. Obzvlášť dnes je dôležité myslieť i na to, že depresia môže maskovať nástup demencie, ale i simulovať niektoré jej príznaky.“ Na ľahkú váhu netreba brať ani to, ak stratíte zmysel pre humor, záujem o koníčky alebo sa utiahnete zo spoločnosti.

Pomôže dččko?

Napriek tomu, že ochorenie najčastejšie postihuje starších ľudí, odborníci zároveň upozorňujú, že ako včasný typ sa môže začať už po štyridsiatke. Kľúčová je preto prevencia, ktorou môžeme ochoreniu predísť alebo ho podchytiť včas a zmierniť tak jeho priebeh neskôr v starobe. Podľa novej rozsiahlej štúdie uverejnenej v časopise Alzheimer's & Dementia je adeptom na prevenciu číslo jeden skoré užívanie vitamínu D. Autori to zistili na základe skúmania vzorky vyše 12-tisíc ľudí. Príjem vitamínu D súvisel s dlhším životom bez demencie a v skupine, ktorá užívala doplnky, bolo diagnostikovaných o 40 percent menej prípadov ochorenia. Výrazne lepšie fungoval u žien v porovnaní s mužmi. Už predchádzajúci výskum naznačil, že nízke hladiny vitamínu D sú spojené s vyšším rizikom demencie, vitamín D sa podieľa na odstraňovaní amyloidu v mozgu, ktorého hromadenie je jedným z charakteristických znakov Alzheimerovej choroby a môže pomôcť chrániť mozog pred hromadením tau, ďalšieho proteínu, ktorý sa podieľa na vzniku demencie, uvádza ScienceDaily.

Cvičte, aj hlavu

„V súčasnosti máme dostupné dôkazy o krokoch, ktoré vedú k významnému zníženiu rizika vzniku a rozvoja demencií. Patria k nim najmä roky nášho formálneho vzdelávania a učenia sa vrátane kognitívneho tréningu, pravidelná fyzická aktivita, konzumácia stredomorskej stravy, ďalej nefajčenie, mierna konzumácia alkoholu a pravidelná sociálna aktivita,“ hovorí MUDr. Zuzana Katreniaková, PhD. z Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Informáciu o tom, že nástup demencie môže výrazne ovplyvniť aj fyzická aktivita, priniesol vedecký časopis The Lancet. Metaanalýza jedenástich štúdií spred niekoľkých rokov ukázala, že pred výrazným poklesom mentálneho zdravia chráni vytrvalostný tréning, najmä beh, bicyklovanie, plávanie, nordic walking, turistika či bežkovanie. V rebríčku sa umiestnilo aj inline korčuľovanie. Týždenne by ste si mali nájsť čas na minimálne 150 minút, ideálne na 300 minút tréningu miernej intenzity.

Test predpovie

Vedci dokonca vyvíjajú test, ktorý by v rámci skríningu dokázal odhaliť demenciu pred prvými príznakmi. Založený je na meraní hladiny oligomérov amyloidu beta, nesprávne zložených agregátov tohto proteínu, ktorý podľa vedcov spúšťa rozvoj Alzheimerovej choroby. Ďalšou možnosťou, ktorú môže okrem prevencie životným štýlom využiť každý, je dať si po štyridsiatke vyšetriť pamäť u klinického psychológa alebo psychiatra. „Ak počiatočné vyšetrenie podporí podozrenie na kognitívne postihnutie, bude nutné absolvovať viacero vyšetrení, aby sa určila závažnosť, druh a terapia,“ objasňuje Peter Novák. V ideálnom prípade seniora vyšetří tím lekárov pozostávajúci zo psychológa, psychiatra, neurológa a rádiológa. „Počítačová tomografia a magnetická rezonancia sa používajú na odhalenie prítomnosti mozgových infarktov, nádorov či úbytku mozgovej hmoty. Potrebný je tiež odber krvi. Dobré je podstúpiť aj odber likvoru, ktorý môže s vysokou presnosťou potvrdiť či vylúčiť prítomnosť Alzheimerovej choroby či viacerých ďalších ochorení,“ dodáva odborník.

Protivakcína?

Žiaľ, možnosti liečby bývajú obmedzené a zameriavajú sa na spomalenie progresie ochorenia. Pri včasnej diagnostike a dobre nastavenej farmakologickej aj nefarmakologickej liečbe však môže byť progres týchto ochorení výrazne spomalený. Prelom v márnom boji môže znamenať očkovačacia látka, ktorú vyvíjajú slovenskí vedci. V porovnaní s placebovou skupinou výrazne spomalila klinické zhoršenie o 27 percent a funkčné zhoršenie až o 30 percent. To je skvelá správa.

Užívanie déčka by podľa vedcov mohlo znížiť výskyt demencie o 40 percent.

ČO JU SPÔSOBUJE?

Vyvolávajúce príčiny demencie dodnes nie sú úplne objasnené, niektoré štúdie však považujú za rizikové faktory vysoký krvný tlak, diabetes a zvýšenú hladinu cholesterolu. Okrem výpadkov pamäti sa demencia môže skrývať za depresiu.

Príznaky:

zhoršovanie pamäti, ktoré narušuje schopnosť plniť jednoduché úlohy každodenného života časté opakovanie otázok, problémy s formulovaním viet časté zmeny nálad a správania, nezáujem o okolitý svet ukládanie vecí na nesprávne a nevhodné miesta, neschopnosť ich potom nájsť zlá orientácia v známom prostredí – problém potrafiť domov časová dezorientácia – obmedzenie schopnosti zapamätať si aktuálny deň či rok

U ľudí, od ktorých sa v práci vyžaduje duševná činnosť, sa problémy často prejavia výrazným poklesom výkonu.

Veci v domácnosti na čudnom mieste sú príznakom demencie.

Autor: TEXT Dáša Balogová FOTO Shutterstock

POČASIE Videopredpoveď: Studený front priniesol chlad, po víkende udrie zima naplno [↗](#)

📅 24. 3. 2023, 0:00, Zdroj: ahojmama.pravda.sk [↗](#), Vydavateľ: OUR MEDIA SR a. s., Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 11 108 GRP: 0,25 OTS: 0,00 AVE: 606 Eur

Voľný čas - ďalšie články

Tip na výlet Brestov, tajomný hrádok ukrytý pod nánosmi stáročí

Sú miesta, ktoré majú bohatú históriu, no vie o nich len málo ľudí. Takým je aj hrádok Brestov, jeden z najstarších v okolí Košíc. Pod nánosmi stáročí bol ukrytý tak dobre, že jeho pozostatky boli objavené až v roku 1975. Dnes je národnou kultúrnou pamiatkou, ku ktorej vás v rámci dnešného tipu na výlet pozývame.

Študentka medicíny zozbierala rozprávky z celého sveta, získala ich od zahraničných spolužiakov

Študentka medicíny Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** zozbierala rozprávky z rôznych častí sveta a vydala ich knižne. Desať rozprávok Ľubomíre Marczellovej porozprávali jej spolužiaci zo zahraničia. Autorka knihu aj sama ilustrovala. V knižke možno nájsť rozprávky z Grécka, Sýrie, Vietnamu, Venezuely, ale tiež z Nigérie, Číny či Švédska. Čitatelia si tiež budú môcť prečítať ruskú, ukrajinskú a namíbijskú rozprávku.

Ako naučiť deti prehrávať

Áno, pri kartách či spoločenských hrách ich najčastejšie nechávame vyhrať, nech majú radosť, aj takto pri víťazstvách sa však deti môžu naučiť umeniu prijať porážku. Ako? Tak, že im my dospelí ukážeme na vlastnom príklade, ako sa prijíma prehra a čo to vlastne znamená.

Autor: TV Pravda, včera 04:00

Budúcnosť elektromobility v kompozitných magnetoch

📅 24. 3. 2023, 11:45, Zdroj: slovensky-vecernik.sk , Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 35 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 35 Eur

Pomôžu kompozitné materiály prekonať energetickú krízu ako inovatívne materiály s pridanou hodnotou?

Článok je súčasťou rubriky Veda, výskum - naša šanca.

Magnetizmus okolo nás

Magnetizmus fascinoval ľudstvo už od čias objavy prvého magnetického minerálu magnetitu s chemickým zložením Fe_3O_4 , pri ktorom si ľudia už pred viac ako 2500 rokmi všimli, že priťahuje železné predmety.

Názov magnetit pochádza z pomenovania oblasti jeho rozľahlých ložísk Magnesia na území dnešného Turecka.

Antickí Gréci pozorovali, že aj kus železa bude priťahovať iné kusy železa, ak bol predtým v kontakte s magnetitom.

V starovekej Indii využívali lekári „magické“ vlastnosti magnetitu pri odstraňovaní kovových úlomkov z tel ranených vojakov. Už rímsky filozof a básnik Titus Lucretius Carus sa v didaktickej skladbe De rerum natura (O pôvode vecí) z 1. storočia p.n.l. prekvapivo hlbavo zamýšľal nad pôvodom magnetizmu a o silách spájajúcich magnetit so železom.

Stáročia sa moreplavci spoliehali na presnosť strelky kompasu orientovanej v smere juh–sever v magnetickom poli Zeme. Anglický výrobca vedeckých prístrojov Robert Norman pozoroval, že strelka kompasu bola sklonená nadol vzhľadom k horizontálnemu smeru, čo bol dôsledok odklonu magnetických pólov od geografických pólov Zeme.

Vlastné skúsenosti, ktoré zhrnul v roku 1581 v jednej z prvých systematických vedeckých prác na svete The newe attractive, umožnili určiť kompasom nielen sever a juh, ale aj vzdialenosť lode od pólov.

Usporiadanie železného prášku v magnetickom poli vytvorenom tyčovým magnetom. Zdroj: Archív autora

V súčasnosti sme doslova obklopení magnetickými materiálmi. Miniaturnými senzormi chrániacimi elektrickú sieť, rozmanitými napájacími adaptérmi, kódovacími zariadeniami. Najrôznejšími elektromotormi poháňajúcimi prakticky všetky pohyblivé súčasti v našich domácnostiach a všetkých dopravných prostriedkoch.

Tiež medicínskymi diagnostickými prístrojmi. A napokon aj gigantickými transformátormi v elektrickej rozvodnej sústave.

Aj bežné javy ako prichytenie magnetu na tabuľi, či pritiahnutie kovovej skrutky k skrutkovaču sú priamym dôsledkom vlastností magnetických materiálov, na základe ktorej zostanú v určitom magnetickom stave, aj keď už nebudú vystavené magnetickému poľu.

Magnetit v živých organizmoch

Zistilo sa, že niektoré živočíchy a dokonca baktérie obsahujú častice magnetitu, ktorý je aktivovaný ako biologický kompas v magnetickom poli Zeme a umožňuje im tak orientáciu v priestore.

Výskum podstaty magnetizmu – doménová štruktúra magnetov

Začiatkom 19. storočia začali vedci uvažovať nad možnosťou, že magnetické materiály pozostávajú z elementárnych magnetov, podobne ako každá látka pozostáva z atómov a molekúl.

Prelomová práca francúzskeho fyzika Pierra Weissa z roku 1907 viedla k objasneniu mnohých experimentálnych pozorovaní na základe tzv. „molekulárneho poľa“, ktorým Weiss opísal vzájomné pôsobenie medzi jednotlivými „stavebnými“ magnetmi v materiáli.

Až neskôr identifikoval nemecký fyzik Werner Heisenberg, nositeľ Nobelovej ceny za rok 1932, kvantovo-mechanickú povahu tohto javu.

V pôvodnej práci Pierre Weiss len naznačil možnosť, že časť magnetu má magnetické vlastnosti otočené jedným smerom a iná opačným. Hovoríme, že obsahuje oblasti zmagnetované rôznym smerom. Neskôr bol zavedený pojem magnetickej domény pre takéto rôzne časti látky a výsledné vlastnosti celého materiálu sú akýmsi súčtom týchto čiastkových vlastností.

Nemecký fyzik Heinrich Barkhausen predstavil presvedčivý experimentálny dôkaz doménovej teórie, keď v roku 1919 objavil charakter procesu magnetovania látky, ktorý prebieha postupne v jednotlivých malých oblastiach materiálu a nie súvisle v celom naraz.

Charakteristický šum spôsobený pohybujúcimi sa doménovými stenami hrúbky niekoľkých stoviek až tisícov atómových rovín, ktoré tvoria hranice medzi magnetickými doménami, dokázal zosilniť do počuteľnej podoby.

Urobil tak jednoduchým experimentom, v ktorom cievku ovinutú okolo železnej tyče pripojil na zvukový zosilňovač a reproduktor. Ak potom pohyboval magnetom v blízkosti železnej tyče, v reproduktore počul praskanie.

Tento fascinujúci prejav pohybu extrémne malých objektov veľkosti atómovej štruktúry sa stal základom štúdia defektov v priemyselne dôležitých magnetoch, napr. v oceliach, keďže pohyb doménových stien je silne ovplyvnený poruchami v štruktúre látky.

Straty energie pri premagnetovaní

V elektromotoroch sa využíva silové pôsobenie medzi magnetickým materiálom a rotujúcim magnetickým pólom. V magnete počas takéhoto pôsobenia prebieha postupná zmena magnetických vlastností v jeho jednotlivých oblastiach podľa smeru a veľkosti aplikovaného magnetického poľa.

Počas týchto dejov sa časť energie dodanej magnetu stráca vo forme nežiaduceho tepla. Túto časť energie nazývame magnetizačnými stratami, ktoré sú typickou veličinou pre každý materiál.

Keďže magnetické materiály sú nenahraditeľné v aplikáciách, ktoré slúžia na výrobu, prenos a zmenu elektrickej energie na iné typy, jediným spôsobom, ako znížiť emisie CO₂ a aspoň čiastočne spomaliť eskalujúcu klimatickú zmenu, je znižovanie energetickej náročnosti všetkých týchto zariadení redukovaním spomenutých strát energie.

Nahradenie 300 miliónov motorov ich energeticky optimalizovanou verziou by pomohlo znížiť svetovú spotrebu elektriny približne o 10 %.

Krédo Medzivládneho panelu pre zmenu klímy a Európskej komisie volajúce po energii, ktorá sa nemusí vyrobiť, je hnacím motorom vývoja progresívnych magnetických materiálov, ktoré sú schopné pracovať s minimálnymi energetickými stratami.

Slabé stránky magnetických materiálov v motoroch

Súčasný trend znižovania emisií vedúci k preferovaniu elektromobility však nerieši energetickú náročnosť, vysokú hmotnosť a rozmery existujúcich magnetických materiálov použitých v statoroch a rotoroch elektromotorov.

Nárast magnetizačných strát pri vyšších frekvenciách magnetického poľa je častým limitom dosahovanej rýchlosti elektrických strojov.

Efektívnou metódou zníženia strát v bežných aplikáciách, v ktorých sa ako magnetický materiál využívajú valcované plechy zliatin železa a kremíka, je vytvorenie sendvičovej štruktúry tenších vrstiev plechu oddelených vrstvou, ktorá nie je elektricky vodivá.

Vyrábanie veľmi tenkých plechových vrstiev je finančne veľmi náročné, čo vedie k predraženiu výroby a dizajnu takýchto elektrotechnických komponentov.

Kompozitné magnety

Odpoveďou materiálového výskumu na tieto nedostatky sú práškové lisované materiály, obzvlášť kompozitné – viaczložkové – materiály, ktoré v sebe spájajú unikátne vlastnosti magnetického správania, udržateľnosti, redukcie hmotnosti a stabilnej výroby.

Myšlienka spojiť rôzne materiály do jedného s cieľom dosiahnuť nové a lepšie vlastnosti pochádzajúce z výhod jeho jednotlivých zložiek nie je nová. Avšak až intenzívny pokrok materiálového výskumu v posledných desaťročiach umožnil výrobu takýchto materiálov v priemyselnom rozsahu.

V súčasnosti sú komerčne dostupné takéto kompozity na báze železa a jeho zliatin vo forme malých častíc s priemerom jednotiek až stoviek mikrometrov, ktoré sú pokryté tenkou elektricky nevodivou vrstvou a zlisované do najrôznejších tvarov.

Takto sa docielia súčasne dve kľúčové vlastnosti úspešne aplikovateľného magnetického materiálu: mechanická pevnosť zabezpečená zlepením častíc izolačnou zložkou a redukcia neúčinného časti energie dodanej magnetu premenená na teplo.

Štruktúra lisovaného kompozitného materiálu. Zdroj: Archív autora

Pridaná hodnota kompozitov

Použitím kompozitných materiálov v elektromotoroch je možné znížiť straty pri premagnetovaní v širokom intervale frekvencií, čiže rôznych rýchlostí zmien veľkosti a smeru aplikovaného magnetického poľa. Takto možno obmedziť nežiaduci ohrev motora a znížiť požiadavky na chladiace komponenty.

Keďže elektromotory obsahujú pomerne veľké množstvo medi vo forme elektrického vinutia, ktorým sa vytvára magnetické pole, a zároveň mnoho drahých chemických prvkov, je pre trvalú udržateľnosť nemenej dôležitá aj čo najefektívnejšie recyklovanie komponentov v motore.

Statory a rotory na báze práškových lisovaných kompozitov môžu byť v porovnaní s materiálmi tvaru tenkých plechov oveľa ľahšie roztriedené na východiskové zložky. Spôsob ich výroby je o 15 % energeticky efektívnejší pri produkcii nižšieho množstva emisií skleníkových plynov v porovnaní s bežne používanými technológiami.

Celkovú hmotnosť elektromotora možno znížiť menším množstvom medeného vinutia, ak sa geometricky vhodne navrhne tvar magnetického jadra na základe simulácie jeho magnetického správania.

Súčasná kritická situácia na trhu s komponentmi na výrobu elektrických zariadení a zhoršujúca sa energetická kríza je v kontraste s pomerne vysokou dostupnosťou práškových kovových materiálov. Vývoj nových, ľahších, úspornejších, efektívnejších a celkovo lepších kompozitných materiálov tak vedie k miniaturizácii komponentov v elektronike a elektrifikácii vozidiel.

Lisované kompozitné materiály sa stávajú hlavným konkurentom ocelových plechov. Tých bude na trhu čoraz menej.

Hybridné kompozity – zlúčenie nezlučiteľného

Rôznorodosť materiálového zloženia, metód prípravy a ľudský um poskytujú priam nekonečný priestor na neustále vylepšovanie funkčných vlastností inovatívnych magnetických materiálov.

Zdá sa, že najperspektívnejšími materiálmi sú tie, ktoré kombinujú materiály s úplne odlišnými vlastnosťami.

Takými sú napríklad kompozity obsahujúce práškové zliatiny železa pokryté tenkou vrstvou oxidov železa, najmä na báze mangánu, zinku alebo niklu. Oxidová vrstva je elektricky nevodivá, čo výrazne znižuje straty energie v týchto materiáloch. Zároveň je však magnetická, čo prispieva k zlepšeniu magnetických vlastností zlisovaného kompozitu.

Vytvoriť kompozit z materiálov, ktoré majú odlišné podmienky prípravy a zároveň by kombináciou svojich vlastností dokázali prekonať súčasné materiály, je veľkou výzvou.

Dizajnu a štúdiu takýchto materiálov sa medzi prvými na svete začali venovať vedci z Laboratória feromagnetizmu (Peter Kollár, Ján Fúzer, Samuel Dobák) v Ústave fyzikálnych vied na Prírodovedeckej fakulte **UPJŠ** v Košiciach.

Úspešný dizajn hybridných kompozitov povedie ku komplexnej redukcii výrobných, prevádzkových a recyklačných nákladov v životnom cykle materiálov pre elektrotechnické komponenty.

prof. RNDr. Peter Kollár, DrSc.

riaditeľ Ústavu fyzikálnych vied (ÚFV) na Prírodovedeckej fakulte (PF) **UPJŠ** v Košiciach experimentálny fyzik a vedúci Laboratória feromagnetizmu na ÚFV PF **UPJŠ** v Košiciach skúma previazanosť štruktúry a magnetických vlastností progresívnych kompozitných magnetických materiálov v spolupráci s Ústavom materiálového výskumu Slovenskej akadémie vied jeden z pôvodcov patentu Spôsob prípravy magnetických kompozitov s polymérnym elektroizolačným spojivom

0

24

Slovenský Večerník zverejňuje články, vyhlásenia, stanoviská, oznámenia v pôvodnom znení, dodanom autorom/zadávatelom, bez redakčnej úpravy. V zmysle § 5, ods. 2 zákona č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve Slovenský Večerník

nezodpovedá za obsah týchto informácií. Ak chcete pridať oznam alebo článok, môžete ho publikovať zadarmo, ale musíte si vytvoriť a overiť účet.

0 Komentár

Autor: haydenka40

Záhradkárske vademecum [↗](#)

📅 24. 3. 2023, 14:50, Zdroj: kamdomesta.sk [↗](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**
Dosah: 2 275 GRP: 0,05 OTS: 0,00 AVE: 313 Eur

Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach vás začiatkom jari pozýva na vzdelávací cyklus s názvom Záhradkárske vademecum.

Podujatia sú určené pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o to, ako čo najužitočnejšie využiť priestor, ktorým najmä na sídlisku disponujú, pre svoje bežné pestovateľské aktivity.

Prednášky svojím obsahom nadviažu na úspešné vzdelávanie s rovnakým názvom z roku 2021. Lektormi budú renomovaní odborníci – Ing. Robert Gregorek – zástupca riaditeľa Botanickej záhrady **UPJŠ**, botanik, vedec, včelár a chovateľ, a experti zo Správy mestskej zelene v Košiciach.

Začíname vždy o 16.30 v pobočke Terasa, Tr. SNP 48/A v Košiciach (budova Magistrátu mesta Košice).

Harmonogram:

27.3. Vlastné sadenice – ako si vypestovať vlastné sadenice a pripraviť sa na jarnú výsadbu 5.4. Pestovanie na balkóne – ako čo najefektívnejšie využiť balkón bytu na pestovateľské aktivity, ako vybrať vhodné rastliny a starostlivosť o ne 13.4. Sídlisková predzáhradka – čo a ako správne kombinovať a pestovať v predzáhradkách bytoviek na sídlisku 20.4. Vyvýšený záhon – ako efektívne a zmysluplne sadiť do vyvýšených záhonov a ako sa o ne starať 27.4. Správne kompostovanie – ako správne kompostovať v kontexte bytu a sídliska 4.5. Prechádzka Terasou – workshop v uliciach Terasy zameraný na ukážky z praxe

Na jednotlivých prednáškach sa v zrozumiteľnej a praktickej forme dozviete nové užitočné tipy ako sa starať o rastliny, kvety či bylinky predovšetkým v podmienkach svojho bývania na sídlisku. Cyklus zavříme v uliciach Terasy, kde si spolu s odborníkmi počas prechádzky ukážeme starostlivosť o sídliskové záhradky i zeleň.

Sériu prednášok a praktický workshop pripravila knižnica v spolupráci s MČ Košice-Západ, s občianskym združením Priatelia knižnice Jána Bocatia a Správou mestskej zelene.

Tešíme sa na vašu návštevu.

Portál www.kamdomesta.sk nie je organizátorom uverejňovaných podujatí a preto nezodpovedá za zmeny uskutočnené organizátormi. Odporúčame preveriť si vopred termín a čas konania podujatia priamo u organizátora. Na niektoré akcie je potrebné sa prihlásiť vopred.

Miesto konania

KVÍZ Stalo sa v marci... Kde popravili Jánošíka, čo sa v starovekom Ríme udialo na Marcové Idy...?

📅 25. 3. 2023, 0:00, Zdroj: ahojmama.pravda.sk , Vydavateľ: OUR MEDIA SR a. s., Autor: Gabriela Bachárová, Patricia

Poprocká. Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 11 108 GRP: 0,25 OTS: 0,00 AVE: 606 Eur

Gabriela Bachárová, Patricia Poprocká, 25. marca 2023 o 05:05

Prvý telefón, predstavenie teórie relativity či periodickej sústavy chemických prvkov. Mesiac marec je bohatý na prelomové objavy a udalosti, práve o nich je náš dnešný kvíz. Nech sa páči, otestujte si svoj všeobecný prehľad.

Marcové zákony priniesli pre prostý ľud úľavu.

Tip na výlet Brestov, tajomný hrádok ukrytý pod nánosmi stáročí

Sú miesta, ktoré majú bohatú históriu, no vie o nich len málo ľudí. Takým je aj hrádok Brestov, jeden z najstarších v okolí Košíc. Pod nánosmi stáročí bol ukrytý tak dobre, že jeho pozostatky boli objavené až v roku 1975. Dnes je národnou kultúrnou pamiatkou, ku ktorej vás v rámci dnešného tipu na výlet pozývame.

Študentka medicíny zozbierala rozprávky z celého sveta, získala ich od zahraničných spolužiakov

Študentka medicíny Lekárskej fakulty **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** zozbierala rozprávky z rôznych častí sveta a vydala ich knižne. Desať rozprávok Ľubomíre Marcellovej porozprávali jej spolužiaci zo zahraničia. Autorka knihu aj sama ilustrovala. V knižke možno nájsť rozprávky z Grécka, Sýrie, Vietnamu, Venezuely, ale tiež z Nigérie, Číny či Švédska. Čitatelia si tiež budú môcť prečítať ruskú, ukrajinskú a namíbijskú rozprávku.

Ako naučiť deti prehrávať

Áno, pri kartách či spoločenských hrách ich najčastejšie nechávame vyhrať, nech majú radosť, aj takto pri víťazstvách sa však deti môžu naučiť umeniu prijať porážku. Ako? Tak, že im my dospelí ukážeme na vlastnom príklade, ako sa prijíma prehra a čo to vlastne znamená.

Autor: Gabriela Bachárová, Patricia Poprocká

Dni Frankofónie 2023 [📄](#)

📅 25. 3. 2023, 2:11, Zdroj: kamdomesta.sk [📄](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 2 275 GRP: 0,05 OTS: 0,00 AVE: 313 Eur

Iné termíny

Dni Frankofónie 2023 prekročia hranice

Ako každý rok, mesiac marec patrí Frankofónii, ktorá bude v centre pozornosti na Slovensku už po deviatykrát. V roku 2023 bude Mesiac Frankofónie, ktorý sa mení na Dni Frankofónie, zasvätený téme prekračovania hraníc.

Zdroj: Francúzsky inštitút na Slovensku

Francúzština, jazyk, ktorým hovorí 300 miliónov ľudí na celom svete na všetkých piatich kontinentoch, sa neustále vyvíja. Dni Frankofónie 2023 budú túto rozmanitosť na Slovensku ilustrovať prostredníctvom kultúrnych a vzdelávacích podujatí pre školské, univerzitné alebo široké publikum v prezenčnom alebo online formáte.

Frankofónia spojí v marci na celom Slovensku priaznivcov francúzskeho jazyka a frankofónnych kultúr vďaka pestrému programu, ktorého väčšina podujatí je zdarma: výstavy, literárne stretnutia, filmové premietania, divadelné predstavenia, koncerty, súťaže,...

Dni Frankofónie organizuje Francúzsky inštitút na Slovensku spolu s veľvyslanectvami členských alebo pozorovateľských krajín Medzinárodnej organizácie Frankofónie (OIF), Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Francúzskymi Alianciami v Banskej Bystrici a v Košiciach, taktiež s účasťou stredných a vysokých škôl a Francúzskej medzinárodnej školy v Bratislave.

Prehľad podujatí v Bratislave

08. 03. 2023 | 18:00 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Literárny večer: Okružné bulváre alebo 50 rokov s Patrickom Modianom

Beseda sa koná pri príležitosti prvého slovenského vydania románu Okružné bulváre (Les Boulevards de ceinture) francúzskeho spisovateľa Patricka Modiana, nositeľa Nobelovej ceny za literatúru či Ceny Goncourt. Účinkuje Dan Jurkovič, prekladateľ románu. Z diela čítajú herečka Lucia Hurajová a herec Ivo Gogál.

Viac informácií

20. 03. 2023 | 19:00 | V-klub, Námestie SNP 12, Bratislava | Vstup: 7 eur / 5 eur

Divadelné predstavenie: Mizantrop od Moliéra

Pri príležitosti 350. výročia Molièrovej smrti ponúka divadelný súbor Les Ateliers français futuristickú adaptáciu Molièrovej hry Mizantrop vo francúzskom jazyku so slovenskými titulkami. Výťažok z predstavenia bude venovaný na podporu občianskeho združenia Kleine Herzen pre pomoc deťom z Ukrajiny.

Viac informácií

22. 03. – 09. 05. 2023 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Výstava Kataríny Vavrovej: Lhké ako pierko

Galéria Francúzskeho inštitútu predstaví výstavu diel známej slovenskej maliarky Kataríny Vavrovej, ktoré sú inšpirované, okrem Baudelaira a Moulin Rouge, najmä príbehom Malého princa od francúzskeho spisovateľa Antoine de Saint-Exupéryho. Príbeh, ktorý bol preložený do viac ako 180 jazykov, dokonale ilustruje tému zvolenú pre tento ročník Frankofónie. Umeleckú výstavu bude sprevádzať paralelná výstava rôznych vydaní knihy preložených do viacerých jazykov.

Viac informácií

23. 03. 2023 | 19:30 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Naspamäť: Naučme sa spolu báseň

Divadelný súbor THEATRABratislava ponúka interaktívnu hru, počas ktorej sa účastníci hravou formou naučia Shakespearov sonet 30 vo francúzštine, angličtine a / alebo slovenčine.

Viac informácií

25. 03. 2023 | 09:00 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Deň otvorených dverí: Otvorenie mediatéky Francúzskeho inštitútu

Po niekoľkých mesiacoch rekonštrukčných a modernizačných prác sa priestory mediatéky Francúzskeho inštitútu opäť otvoria. Pri tejto príležitosti bude ponúknutý program s komentovanými prehliadkami, prezentáciou digitálnej knižnice a aktivitami pre deti spojenými s témou Malého princa.

Viac informácií

28. 03. 2023 | 17:30 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Viacjazyčný workshop

Divadelný súbor THEATRABratislava ponúka v rámci viacjazyčného workshopu sériu hlasových a fyzických hier a cvičení na „prežívanie“ jazykov, prízvukov a výrazov. Účastníci sa tak budú môcť podeliť o svoj materinský jazyk aj s ostatnými a hrať sa s jazykmi, ktoré neovládajú.

Viac informácií

29. 03. 2023 | 18:30 | FTF VŠMU, Svoradova 2 Bratislava | Vstup: <https://www.kino-lumiere.sk/>

Premietanie filmu: Au Revoir le Bonheur (Zbohom šťastie)

Kanadská komédia v réžii Kena Scotta o štyroch bratoch, ktorí si sľúbia, že na pohrebe svojho otca dajú svoje spory bokom a vzdajú mu poslednú úctu. Štyria bratia, ich manželky a ich početné deti sa vyberú do letného domu, aby sa naposledy rozlúčili a rozsykali popol muža, ktorý bol pre každého z nich taký dôležitý. Keď najmladší brat Nicolas stratí urnu s popolom otca, nastávajú prvé konflikty.

Viac informácií

30. 03. 2023 | 18:00 | JazzTikot, Biela 1-3, Bratislava | Vstup voľný

Jazzový koncert: Európske trio

Koncert v zložení:

- Gueorgui Kornazov (Bulharsko), jazzový trombón
- Didier Itursari (Francúzsko), akordeón
- Pavel Terziyski-Klave (Bulharsko), spev

Viac informácií

17. 04. 2023 | 18:00 | Goethe Institut, Panenská 33, Bratislava | Vstup voľný

Švajčiarski autori Yusuf Yeşilöz a Noëlle Revaz na turné na Slovensku

Spoločné čítanie oceňovaných švajčiarskych autorov Yusufa Yeşilöza a Noëlle Revaz pri príležitosti vydania literárneho časopisu VERZIA venovaného súčasnej švajčiarskej literatúre.

Viac informácií

18. 04. 2023 | 10:30 | V-klub, Námestie SNP 12, Bratislava | Vstup voľný

Semifinále súťaže Spievam po francúzsky 2023

V regionálnom semifinále súťaže francúzskej piesne sa stretnú mladí nádejní speváci, ktorí budú súťažiť o postup do národného finále v máji v Banskej Bystrici.

Viac informácií

Dni Frankofónie v regiónoch

O program Dní Frankofónie na strednom a východnom Slovensku sa postarajú Francúzske Aliencie v Banskej Bystrici a Košiciach s podujatiami pre všetky typy publika. Viac informácií

Dni Frankofónie na školách

Množstvo škôl po celom Slovensku sa zapojí i tento rok do Dní Frankofónie s vlastným programom alebo súťažami pre žiakov a študentov. Viac informácií

Spoluorganizátori

Francúzsky inštitút na Slovensku

Francúzske veľvyslanectvo na Slovensku

Švajčiarske veľvyslanectvo na Slovensku

Kanadské veľvyslanectvo na Slovensku

Wallonie Bruxelles International

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Francúzska Aliancia v Banskej Bystrici

Francúzska Aliancia v Košiciach

Bulharské veľvyslanectvo na Slovensku

Bulharský kultúrny inštitút

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

Francúzska medzinárodná škola v Bratislave

Gymnázium Metodova v Bratislave

Gymnázium J.G. Tajovského v Banskej Bystrici

Francavis

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Fakulta aplikovaných jazykov Ekonomickej univerzity v Bratislave

Prešovská univerzita v Prešove

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

THEATRAbratislava

Les Ateliers Français, o.z.

Mediálni partneri

Rádio Devín

Radio Slovaquie Internationale

BKIS

in.ba

TV5Monde

France 24

Portál www.kamdomesta.sk nie je organizátorom uverejňovaných podujatí a preto nezodpovedá za zmeny uskutočnené organizátormi. Odporúčame preveriť si vopred termín a čas konania podujatia priamo u organizátora. Na niektoré akcie je potrebné sa prihlásiť vopred.

Miesto konania

Dni Frankofónie 2023 [📄](#)

📅 26. 3. 2023, 1:41, Zdroj: kamdomesta.sk [📄](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 2 589 GRP: 0,06 OTS: 0,00 AVE: 324 Eur

Iné termíny

Dni Frankofónie 2023 prekročia hranice

Ako každý rok, mesiac marec patrí Frankofónii, ktorá bude v centre pozornosti na Slovensku už po deviatykrát. V roku 2023 bude Mesiac Frankofónie, ktorý sa mení na Dni Frankofónie, zasvätený téme prekračovania hraníc.

Zdroj: Francúzsky inštitút na Slovensku

Francúzština, jazyk, ktorým hovorí 300 miliónov ľudí na celom svete na všetkých piatich kontinentoch, sa neustále vyvíja. Dni Frankofónie 2023 budú túto rozmanitosť na Slovensku ilustrovať prostredníctvom kultúrnych a vzdelávacích podujatí pre školské, univerzitné alebo široké publikum v prezenčnom alebo online formáte.

Frankofónia spojí v marci na celom Slovensku priaznivcov francúzskeho jazyka a frankofónnych kultúr vďaka pestrému programu, ktorého väčšina podujatí je zdarma: výstavy, literárne stretnutia, filmové premietania, divadelné predstavenia, koncerty, súťaže,...

Dni Frankofónie organizuje Francúzsky inštitút na Slovensku spolu s veľvyslanectvami členských alebo pozorovateľských krajín Medzinárodnej organizácie Frankofónie (OIF), Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Francúzskymi Alianciami v Banskej Bystrici a v Košiciach, taktiež s účasťou stredných a vysokých škôl a Francúzskej medzinárodnej školy v Bratislave.

Prehľad podujatí v Bratislave

08. 03. 2023 | 18:00 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Literárny večer: Okružné bulváre alebo 50 rokov s Patrickom Modianom

Beseda sa koná pri príležitosti prvého slovenského vydania románu Okružné bulváre (Les Boulevards de ceinture) francúzskeho spisovateľa Patricka Modiana, nositeľa Nobelovej ceny za literatúru či Ceny Goncourt. Účinkuje Dan Jurkovič, prekladateľ románu. Z diela čítajú herečka Lucia Hurajová a herec Ivo Gogál.

Viac informácií

20. 03. 2023 | 19:00 | V-klub, Námestie SNP 12, Bratislava | Vstup: 7 eur / 5 eur

Divadelné predstavenie: Mizantrop od Moliéra

Pri príležitosti 350. výročia Molièrovej smrti ponúka divadelný súbor Les Ateliers français futuristickú adaptáciu Molièrovej hry Mizantrop vo francúzskom jazyku so slovenskými titulkami. Výťažok z predstavenia bude venovaný na podporu občianskeho združenia Kleine Herzen pre pomoc deťom z Ukrajiny.

Viac informácií

22. 03. – 09. 05. 2023 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Výstava Kataríny Vavrovej: Lhké ako pierko

Galéria Francúzskeho inštitútu predstaví výstavu diel známej slovenskej maliarky Kataríny Vavrovej, ktoré sú inšpirované, okrem Baudelaira a Moulin Rouge, najmä príbehom Malého princa od francúzskeho spisovateľa Antoine de Saint-Exupéryho. Príbeh, ktorý bol preložený do viac ako 180 jazykov, dokonale ilustruje tému zvolenú pre tento ročník Frankofónie. Umeleckú výstavu bude sprevádzať paralelná výstava rôznych vydaní knihy preložených do viacerých jazykov.

Viac informácií

23. 03. 2023 | 19:30 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Naspamäť: Naučme sa spolu báseň

Divadelný súbor THEATRABratislava ponúka interaktívnu hru, počas ktorej sa účastníci hravou formou naučia Shakespearov sonet 30 vo francúzštine, angličtine a / alebo slovenčine.

Viac informácií

25. 03. 2023 | 09:00 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Deň otvorených dverí: Otvorenie mediatéky Francúzskeho inštitútu

Po niekoľkých mesiacoch rekonštrukčných a modernizačných prác sa priestory mediatéky Francúzskeho inštitútu opäť otvoria. Pri tejto príležitosti bude ponúknutý program s komentovanými prehliadkami, prezentáciou digitálnej knižnice a aktivitami pre deti spojenými s témou Malého princa.

Viac informácií

28. 03. 2023 | 17:30 | Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava | Vstup voľný

Viacjazyčný workshop

Divadelný súbor THEATRABratislava ponúka v rámci viacjazyčného workshopu sériu hlasových a fyzických hier a cvičení na „prežívanie“ jazykov, prízvukov a výrazov. Účastníci sa tak budú môcť podeliť o svoj materinský jazyk aj s ostatnými a hrať sa s jazykmi, ktoré neovládajú.

Viac informácií

29. 03. 2023 | 18:30 | FTF VŠMU, Svoradova 2 Bratislava | Vstup: <https://www.kino-lumiere.sk/>

Premietanie filmu: Au Revoir le Bonheur (Zbohom šťastie)

Kanadská komédia v réžii Kena Scotta o štyroch bratoch, ktorí si sľúbia, že na pohrebe svojho otca dajú svoje spory bokom a vzdajú mu poslednú úctu. Štyria bratia, ich manželky a ich početné deti sa vyberú do letného domu, aby sa naposledy rozlúčili a rozsykali popol muža, ktorý bol pre každého z nich taký dôležitý. Keď najmladší brat Nicolas stratí urnu s popolom otca, nastávajú prvé konflikty.

Viac informácií

30. 03. 2023 | 18:00 | JazzTikot, Biela 1-3, Bratislava | Vstup voľný

Jazzový koncert: Európske trio

Koncert v zložení:

- Gueorgui Kornazov (Bulharsko), jazzový trombón
- Didier Itursari (Francúzsko), akordeón
- Pavel Terziyski-Klave (Bulharsko), spev

Viac informácií

17. 04. 2023 | 18:00 | Goethe Institut, Panenská 33, Bratislava | Vstup voľný

Švajčiarski autori Yusuf Yeşilöz a Noëlle Revaz na turné na Slovensku

Spoločné čítanie oceňovaných švajčiarskych autorov Yusufa Yeşilöza a Noëlle Revaz pri príležitosti vydania literárneho časopisu VERZIA venovaného súčasnej švajčiarskej literatúre.

Viac informácií

18. 04. 2023 | 10:30 | V-klub, Námestie SNP 12, Bratislava | Vstup voľný

Semifinále súťaže Spievam po francúzsky 2023

V regionálnom semifinále súťaže francúzskej piesne sa stretnú mladí nádejní speváci, ktorí budú súťažiť o postup do národného finále v máji v Banskej Bystrici.

Viac informácií

Dni Frankofónie v regiónoch

O program Dní Frankofónie na strednom a východnom Slovensku sa postarajú Francúzske Aliancie v Banskej Bystrici a Košiciach s podujatiami pre všetky typy publika. Viac informácií

Dni Frankofónie na školách

Množstvo škôl po celom Slovensku sa zapojí i tento rok do Dní Frankofónie s vlastným programom alebo súťažami pre žiakov a študentov. Viac informácií

Spoluorganizátori

Francúzsky inštitút na Slovensku

Francúzske veľvyslanectvo na Slovensku

Švajčiarske veľvyslanectvo na Slovensku

Kanadské veľvyslanectvo na Slovensku

Wallonie Bruxelles International

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Francúzska Aliancia v Banskej Bystrici

Francúzska Aliancia v Košiciach

Bulharské veľvyslanectvo na Slovensku

Bulharský kultúrny inštitút

Národný inštitút vzdelávania a mládeže

Francúzska medzinárodná škola v Bratislave

Gymnázium Metodova v Bratislave

Gymnázium J.G. Tajovského v Banskej Bystrici

Francavis

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Fakulta aplikovaných jazykov Ekonomickej univerzity v Bratislave

Prešovská univerzita v Prešove

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

THEATRAbratislava

Les Ateliers Français, o.z.

Mediálni partneri

Rádio Devín

Radio Slovaquie Internationale

BKIS

in.ba

TV5Monde

France 24

Portál www.kamdomesta.sk nie je organizátorom uverejňovaných podujatí a preto nezodpovedá za zmeny uskutočnené organizátormi. Odporúčame preveriť si vopred termín a čas konania podujatia priamo u organizátora. Na niektoré akcie je potrebné sa prihlásiť vopred.

Miesto konania

Nemocnice taja, že nemajú ľudí (27. 3. 2023) [🔗](#)

📅 27. 3. 2023, 0:01, Zdroj: [Dobré ráno | Denný podcast denníka SME](#) [🔗](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Šestnásť nemocníc nemá dosť personálu. Ohrozuje to zdravotnú starostlivosť. Otázne je, či na tom nie sú podobne všetky. Zdravotníkov totiž chýba tak veľa, že problémy majú všetky nemocnice.

Prečo štát nevyžaduje vlastné normatívy počtu lekárov a sestier? Kontroluje to vôbec? A prečo je také ťažké o tom vôbec získať dáta?

Zuzana Kovačič Hanzelová sa v podcaste Dobré ráno pýtala redaktora denníka SME Jána Krempaského.

Zdroje zvukov: TV Markíza, TA3, RTVS, Youtube/Hlohovská televízia

Odporúčanie:

Ak vás zaujíma AI, Guardian vyskúšal, či dokáže napísať dobrý scenár filmu. Hoci by ste možno tipovali, že to dobrý scenár nebude, prekvapivo sa to umelej inteligencii podarilo veľmi slušne. Môj zaujímavý tip na záver je článok Guardianu, kde testujú ChatGPT na scenáre filmu.

<https://www.theguardian.com/film/2023/mar/24/chapgpt-movie-script-ai>

–

Podporte podcasty denníka SME kúpou prémiového predplatného a užívajte si podcasty bez reklamy na webe SME.sk alebo v mobilnej aplikácii SME.sk. Prémiové predplatné si kúpite na predplatne.sme.sk/podcast

–

Ak máte pre nás spätnú väzbu, odkaz alebo nápad, napíšte nám na dobrerano@sme.sk

–

Všetky podcasty denníka SME nájdete na sme.sk/podcasty

–

Odoberajte aj denný newsletter SME.sk s najdôležitejšími správami na sme.sk/brifing

–

Ďakujeme, že počúvate podcast Dobré ráno.

<m-st>šestnásť nemocníc nemá dosť zdravotníkov hoci máme normatívy ktoré by mali dodržiavať problém je že nemocnice dáta taja je v pondelok dvadsiateho siedmeho marca meniny má Alena a bude dnes zamračené aj s dažďom najvyššia denná teplota od osem do trinásť stupňov vitajte pri dobrom ráne dennom podcast denníka SME moje meno je Zuzana_Kovačič_Hanzelová dobrá správa na dnes lekárska fakulta **univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** ocenila najmladších rómskych darcov obličky na Slovensku Monika metrová a Lukáš báloch si na pôde univerzity prevzali certifikáty za svoju odvahu a obrovský prejav ľudskosti ktorí im dali svojim súrodencom šancu na plnohodnotný život obaja sú tiež nominovaný na prestížne ocenenie Róma spirit v kategórii čin roka a to bola dobrá správa nadnes dobré správy na každý deň vám prinášame Slovenská sporiteľňa aj vy ste odvážnejší ako si myslíte budúcnosť je vaša a teraz poďme na krátky prehľad správ Európska únia a Británia sa dohodli na spôsobe toku tovarov medzi Severným Írskom a Veľkou Britániou tzv. windsorský rámeček podpísali podpredseda Európskej komisie Maroš Šefčovič a britský minister zahraničných vecí James klavírnej kráľ Karol tretí odložil svoju prvú štátnu návštevu Francúzska vo funkcii keďže krajina čelí pokračujúcim protestom proti vládnym dôchodkovým reformám cesta do Paríža a bordovou sa mala začať v nedeľu viac takýchto správ nájdete na SME bodka Sk šestnásť nemocníc oficiálne nemá dosť personálu ohrozuje to zdravotnú starostlivosť otázne je či na tom nie sú podobne všetky nemocnice zdravotníkov totiž chýba tak veľa že problémy musia mať všetky na vyšetrenie v niektorých špecializovaných ambulanciách siahajú až do budúceho roka časť do spôsobila pandémie a prejavuje sa aj nedostatok lekárov problém je vypuklý najmä v odľahlejších regiónoch máme výborné takže ja to beriem november treba zavolať patológ je známy na rok už za mnou môžem je hrozne oslepnutie pretože moje večné nervy sú oslabené tretina obcí nemá prístup k primárnej zdravotnej starostlivosti vyplýva to z prieskumu ZMOSu ktorý chce takto poukázať na nedostatok ambulantných lekárov v Oravskej Lesnej majú dlhodobo problém zohnať detského lekára nepomáhajú ani viaceré benefity hlavného oddelenia trenčianskej nemocnice odišli traja lekári a zdravotné sestry nemocnica tak musela z dôvodu nedostatku personálu oddelenie zatvoriť a prečo štát nevyžaduje vlastné normatívy počtu lekárov a sestier kontroluje sa to vôbec a prečo je tak ťažké o tom vôbec získať dáta spýtam sa redaktora domáceho spravodajstva Jana Kremského a Janko koľko nemocníc nemá dosť lekárov a sestier tie čísla by mi naznačovali že všetky áno hovorí sa tomu mnohých nemocniciach ale musíme vychádzať aspoň z nejakých dát ktoré sú k dispozícii a jediné aj dáta ktoré máme tak sú staré vyše tri roky a vy špecifikovalo ich lekárske

odborové združenie a takisto aj sesterské odbory a bola v roku dve tisíc devätnásť na základe podnetov od pacientov a z nich teda z tých údajov vyplýva že v šestnástich nemocniciach sa nedodržia personálne normatívy to znamená tie určujú že koľko lekárov sestier sanitárov má byť na určitý počet pacientov čo to presne znamená tento znamená to že keď je na jedného zdravotníka napríklad na sestru viacej pacientov ako by malo byť to znamená že nemôže venovať tým pacientom dostatočnú starostlivosť zdravotnú respektíve môže dochádzať k nejakému zanedbaniu čo sa môže prejavíť napríklad pri imobilných pacientoch že keď namiesto šiestich pacientov má zmeniť na starosti tridsať jedna sestra tak potom nemôže spolu so sanitárom ich napríklad pravidelne obracať polohovať atď. že by mali preležanin preležaniny a respektíve môže sa stať čo sa stalo v roku dve tisíc devätnásť nitrianskej fakultnej nemocnici keď bývalému futbalistovi Františkovi o pánovi operovali naopak koleno pretože vtedy na oddelení boli iba neatestovaní lekári keďže nesprávne koleno zopár správny krok ale áno zoperovali presne tak ako hovoríš takže to sú všetko tie riziká alebo nedostatky pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti ku ktorým dochádza keď je nedostatočný počet lekárov sestier zdravotníkov sanitárov na tých oddeleniach je zaujímavá tá vec že samozrejme keď sa niekto oficiálne pýta nemocníc tak žiadna z deväťdesiat štyri nemocničnej na Slovensku nepovie že nedodržiavajú personálne normatívy ktoré máme na Slovensku od roku dve tisíc osem stanovené preto je tu zaujímavá vyšpecifikovaný týchto nemocníc ktoré pred vyše tromi rokmi spravili tieto odborové združenia lekárov a sestier ale novinka je to v tom že doteraz ministerstvo zdravotníctva tajilo aké boli výsledky týchto kontrol a denníku SME sa to podarilo zistiť ako sa ti to podarilo zistiť kríže nechceme ale že krížovým výsluchom ale proste že sme oslovili rôzne organizácie ktoré tie údaje mohli mať niektoré nemocnice sa priznali niektoré sa nepriznali ako tradične transparentnejšie boli štátne nemocnice ako súkromné súkromné od Penty a Angelu ktoré to zatíkali že to je interná záležitosť ale napríklad chceš župy sa nám podarilo zistiť že aj nemocnice Penty a takisto aj Angelu teda nedodržiavajú personálne normatívy tak že takýmto spôsobom sa nám podarilo vyšpecifikovať že niektoré nemocnice ako napríklad v Martine v Poprade dostali teda pokuty a dostala pokutu teda aj nemocnica Penty v Galante že sa tým pokutám dostaneme keď si pozerám ten zoznam ktorý si nejako zverejnil tak tá Metoda Trnava Poprad Martin Galanta Žilina Levice Topoľčany Bardejov Humenné Košice Trenčín Bratislava Piešťany Považská Bystrica Dolný Kubín Prešov ja mám pocit že tak skoro celé Slovensko nie dochádzam Zvolen keďže cez Zvolen sídlisko prísnych cena nafty a týchto benzínů nuž a keď človek musí ísť na čo spraví no nie doslovne som sa dopracovala kolom dokola po mestách a aby ma zobrali na neurológiu a rozvoja musia do Trnavy tak že diabetológovia musíme chodiť do Serede so svokrou sme teda chodili k neurológovi no a teraz do Piešťan do Trnavy ani neviem kam máme chodiť však autizmom hľadala pomaly v každom meste ich doma zoberie ako lekárka a už aj tí čo sú dosť starí sa k ústave žiadny že turnaj nich pľúc na cukor a všetky regióny na Slovensku to svedčí o tom že ten problém je proste celoslovenský dlhé roky sa o ňom hovorí dlhé roky sa rozpráva rozpráva o tom že sa personálne normatívy nedodržiavajú ale nikdy sa konkrétne nepovedalo že ktorý z tých personálnych ktorá tá nemocnica nedodržiava personálne normatívy pred tromi rokmi sa o to pokúsili tieto odborové združenia avšak doteraz nebolo známe že ako tie kontroly skončili a je to dôležitá práve v týchto dňoch a týždňoch kedy sa diskutuje veľmi o trestnoprávnej zodpovednosti šéfov nemocníc ktorú do memoranda z minulého roku že lekárske odborovým združením to bolo vložené a podpísala to aj vláda a do tridsiateho novembra by sa tento návrh mal pridať lebo to nie je ani tak o trestnoprávnej zodpovednosti ale o tom že krajský odborári chceli riešiť tieto aby sa konečne už začali kontrolovať personálne normatívy lebo sa nekontrolujú v nemocniciach na to ale asi nepotrebujeme trestnoprávnu zodpovednosť a regulátor láska aby regulátor zisťoval tieto veci ale skúsme sa dostať teraz ak týmto trestom aj k tým pokutám ktoré si spomínal tis teda hovoril že dostali päť sto euróvú pokutu tak prečo päť sto eur si najprv povedzme čo to je za sumu najskôr by sme si mali ak dovoľíš povedať že až do akej výšky môže pokuta za nedodržanie prác personálnych normatívov a to je podľa zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti až do výšky deväť tisíc deväť sto päťdesiat osem eur čiže päť sto eur je dosť smiešna pokuta ktorú teda udeľujú tie župy alebo ministerstvo zdravotníctva tým nemocniciam a to ešte by sme mohli povedať že tu je aspoň nejaká pokuta ale mnohé z tých šestnástich nemocníc ktorí boli kontroly to nedostali žiadnu pokutu lebo vraj že COVID atď. takže ich nechceli nejakým spôsobom ešte viacej stresovať len problém je v tom že to nerieši situáciu keď sa tie nemocnice riadny nebudú kontrolovať keď sa nebude dbať na to aby nemocniciach bolo dostatok lekárov sestier a celkovo zdravotníkov na počet pacientov tak ďalej sa bude dochádzať k takým zlyhaniam ako s dochádza pri liečbe a potom chce letný sa o tom rozprávam v médiách a je to mnohokrát spôsobené tým že proste tých zdravotníkov je to málo a sa to nijakým spôsobom nerieši no a to chcem ale práve položiť ďalšie otázky alebo keď hovoríme o trestnoprávnej zodpovednosti a pokutách tak tí asi nevyriešia celoplošne nedostatok sestier nám ich chýbajú tisíce lekárov tiež nie je to správne riešenie urobil som to len kvôli záväzkom ktorý mi vyplýva z uznesenia vlády a zo záväzku ktorý vláda prevzala vo vzťahu k odborárom oni si napísali tento text odborári navrhli drakonické tresty tri roky ak je málo lekárov dvanásť a kvôli tomu niekto zomrie a to pätnásť aký je obetí viac má to zmysel vôbec trestať nemocnice keď ten odliv lekárov je tak veľký a mal by to riešiť štát že jednotliví riaditeľ nemocnice v Košiciach to asi sám nevyrieši áno rozumiem čo hovoríš aj ja osobne si myslím že nejaké keď to poviem takto ľudovo zatváranie šéfov nemocníc tento problém nevyrieši ale tento problém tu je a mali by sme ho riešiť lebo pri niektorých veľkých nemocniciach napríklad pri Univerzitnej nemocnici Bratislava sa vie že proste má niekedy príliš veľa oddelení na to ako koľko tam a lekárov a koľko tam a pacientov napríklad čo hovorí naposledy sa hovorilo o prípade psychiatrických oddelení alebo klinik ktorých tam podľa niektorých kritikov príliš veľa na ten počet pacientov a lekárov ktorých tá má čiže dostávame sa ich k tomu problému duše proste malo by sa efektívnejšie keď nemám dostatok lekárov pracovať s počtom oddelení to je jedna vec druhá vec a to hovoríme o tej reforme nemocníc ktorá rezonovala na konci minulého roku ďalšia vec je aj to že o čom rozprávať niektorí odborári že niekedy sa zdravotníci lekári hlavne hlási aj do tých nemocníc ale ich tí šoféri a nemocníc niekedy nie príjmov lebo niekedy sa hrá aj na tohoto čiže tá nemocnica dostane rovnaký budget ale je veľmi pri stúpajúcich o mzdách lekárov a sestier dôležité že ten budget a ten počet pacientov žije s koľkými zdravotníkmi obslúžim keď to spravím že s menším počtom zdravotníkom tak mi zostane tvrdo povedané viacej peňazí to je ďalší problém ktorý tu v tejto situácii a problematike ide o ktorom sa tiež mal hovoriť to že si tak pracne získavať vôbec tieto dáta Janko aj to sú už tri roky staré neukazuje aj na to že mi veľmi slabo vlastne pracujeme s dátami v zdravotníctve že jednak ministerstvo s nimi slabo pracuje alebo ich nejaká časť nemocníc zatajuje viem že Útvar hodnoty za peniaze kritizuje aj zdravotné

poistovne že zatajujú viaceré informácie vyhovávajú sa na GDPR skutočnosti sú to prosto verejné dáta o zdravotníctve tak ako my vlastne kvalitne pracujeme s dátami no to je ďalší veľký problém jednak tie dáta sa ťažko získavajú po tom čo je podľa mňa ešte väčší problém je to o tej že mnohokrát mi ani ako novinári nevieme že či tým dá to môžeme úplne veriť poviem to na konkrétnom príklade v roku dve tisíc trinásť sme robili články takú sériu článkov aj o preležaninách a tam sme si zisťovali že ako nemocnice nahlasujú počty preležanín a napríklad konkrétne to bola Fakultná_nemocnica v Trnave ktorá mala nahlásených že nula ako počet preležanín za celý rok ale keď sme tam osobne prišli do Fakultnej_nemocnice v Trnave tak mali celkom hrubú knihu kde bol popísaný každý ten prípad preležanín aj s fotodokumentáciou len problém bol v tom že to nehlásili čiže aj z toho vzniká ten problém že ťažko sa získavajú dáta a tie dáta mnohokrát ich hodnovernosť je otázne lebo to výtržníctvo na Slovensku je skutočne má veľké medzery keby som to bola tak jednoducho no dá sa ale bez dát vôbec niekam pohnúť keď nepoznáme ten stav asi ho v nevieme zlepšiť tak áno to je ďalší problém čiže niekedy to tak vyzerá keby sme sa pohybovali v začarovanom kruhu ako z neho von no podľa mňa tu má veľký priestor alebo veľké pole pôsobnosti tu má štát hlavne ministerstvo zdravotníctva a aj župy že jednoducho budú lepšie vykonávať kontrolnú činnosť ale to proste sa nevykonáva na týchto personálnych normatívoch to normatívoch to jednoducho vidia potom keď aj niečo zistí a takto zatajujú rozprávajú že to je ochrana osobných údajov tak potom ťažko sa nepohneme Janko ty si spomínal aj tú reformu nemocníc tá by mala trochu zefektívniť to ako liečime pacientov hoci máme teraz núdzový stav pri ambulanciách ale v akej fáze vlastne je reforma nemocníc už o tom veľmi dlho diskutujeme a ešte to stále v praxi nevidíme no tak ono aj teraz viac-menej tento rok sa o tých jednotlivých nemocníc ako získavajú údaje čiže je to by som povedal v takom procese prípravy aj keď teraz detailne nemám informácie takže ako to teda vyzerá ale nijakoprehodnocovať na základe týchto údajov aktualizácie údajov by sa to malo v júni tohto roku takže uvidíme že ako to bude ďalej pokračovať ale idú voľby tak mnohé veci sa Washington a zase zmení a bude zase všetko inak ako malo byť aj my lebo pred ešte mesiacov sme si mysleli že budeme nakupovať napríklad sanitky pre záchranky z plánu obnovy teraz po mesiaci sa ukázalo že hoci všetci na to upozorňovali že si s tým meškáme s prípravou tohto projektu tak kompetentní tvrdili že nemeškáme nakoniec sa zistilo že meškáme zrušili sme to a sanitky nebudeme nakupovať presunuli sme tie peniaze inam rozumiem a Janko tých problémov je tak strašne veľa a tak sa naakumulovali za tie roky na činnosť jednotlivých ministrov zdravotníctva že dá sa z tohto ešte jednoducho vykorčuľovať von lebo vyzerá to naozaj na hlbokú krízu niektorí župani Droba aj Lunter hovoria o kolapse my stále hovoríme o vážnych problémoch hlbokých problémoch tak to vyzerá že už na to žiadne jednoduché riešenie neexistuje no tá vízia a to nie je veľmi optimistická skôr by som povedal tak takže stále ako keby to išlo nejakým tým živelným spôsobom aj čo sa týka tých nemocníc že jednoducho nám či sa to niekomu páči alebo sa to nepáči ľuďom postupne zanikajú oddelenia a postupne každý rok zanikne nejakého deväťdesiat štyroch nemocníc respektíve sa nech sa takou bezvýznamnou že už sa ani nedá o nej hovoriť ako o nemocnici a deje sa to živelné bez nejakého systému a môže to byť veľmi nebezpečné pre pacienta lebo sa mu môže zhoršovať dostupnosť zdravotnej starostlivosti a čo je ešte náročnejšie tvrdí že kvalitná zdravotná starostlivosť môže byť pre bežného človeka respektíve nie je dobre zarábajúceho človeka nedostupná lebo za zdravotnú starostlivosť sa takýmto spôsobom keď to neriešime systémovo bude stále viac a viac predražovať a človek bude stále viac a viac musieť hľadať zdravotnú starostlivosť po známostiach a za peniaze ale to sú všetko bude diať postupne a nebude to také jasné tohto mu spredu je neviem za koľko to bude ale ak sa s tým niečo nebude systémovo robiť tak k tomu toto sú presne smerujú a to nie je môj názor ale názor odborníkov počkáme si na voľby tridsiateho septembra a na nového ministra alebo ministerku zdravotníctva uvidíme ako to dopadne Ján Krempaský redaktor denníka_SME vďaka som Martin pribila ako architekt eko domov hľadám spôsoby ako ušetriť začnite aj vy využívať elektrinu zo slnka nespotrebovanú elektrinu z vašej fotovoltaiiky si uložíte do virtuálnej batérie a využijete ju kedykoľvek budete potrebovať vo dne aj v noci tú najvýhodnejšiu virtuálnu batériu získate od zase môžete ju mať k akejkol'vek fotovoltické na celom Slovensku a šetriť ešte viac zase bodka Sk ak vás zaujíma aj aj The_Guardian vyskúšal či dokáže napísať dobrý scenár filmu hoci by ste možno tí plyn že to dobrý scenár nebude prekvapivo sa to umelej inteligencii podarilo veľmi slušne môj zaujímavý tip na záver je článok The_Guardianu kde pestujú čaj GP a písanie scenára filmu želáme vám úspešný týždeň dopočutia opäť zajtra</m-stt>

Autor: SME.sk